

Dvoudenní jednání se konalo v JVK Č. Budějovicích i online prostřednictvím nástroje Zoom (zaj. SDRUK)

Přítomni: Z. Andree, K. Exnerová, M. Freimuthova, Z. Hájková, J. Hladíková, T. Horáková, H. Hubatková Selucká, I. Kareš, K. Košťálová, H. Lacinová, L. Nivnická, L. Pavlicová, D. Ridlová, D. Marušáková, J. Pavlík, A. Svobodová, P. Szöke, J. Tomanová

Online: L. Ilgnerová, D. Kroulíková, A. Krupičková, J. Kutmon, H. Nováková, NTK, Z. Smahlová, M. Škop, H. Šlesingerová, Z. Šmídová

Pondělí 19.9.

V úvodu I. Kareš, ředitel JVK v Českých Budějovicích, provedl po nových i stávajících prostorách JVK. Následně, již v přednáškovém sále, představil stručně historii JVK i další informace ze stavby nového křídla JVK.

Dále jednání probíhalo dle programu, prezentace jsou součástí zápisu

1. Role knihoven v integraci nově příchozích z Ukrajiny - H. Hubatková Selucká

Viz prezentace, záznam příspěvku v příloze.

7 webinářů k tématu integraci nově příchozích z Ukrajiny (20 hodin záznamů), 413 účastníků, 25 přednášejících. Otázky, na které webináře odpověděly:

- Jaká témata v konverzaci přeskočit
- Co všechno může knihovna udělat pro děti
- Jaký je to pocit být nově příchozí
- Jak bojovat s vlastními obavami, předsudky svými i kolegů
- Jaká je historie ruské propagandy
- Co všechno můžeme najít v současné ukrajinské literatuře
- Co se osvědčilo v knihovnách a naopak neosvědčilo

Diskuze k tématu:

Nivnická: OSF jen do 16.10.

Kareš – oceňuje práci Sekce bezbariérových knihoven v této oblasti, dotaz - kolik občanů ukr. národnosti už pracuje v knihovnách? KJM – 1 pracovnice, SVK Ústí n.L. – 2 pracovnice, Pardubice – 2 pracovnice od května, podílejí se na vytváření materiálů v ukrajinštině, podílejí se na výuce, které knihovna nabízí. Druhý dotaz – poplatek za registrace čtenářů ukrajinské národnosti? – JVK do konce roku registrace zdarma, u ostatních přítomných obdobné. Info o akcích JVK – pracovníci z oddělení historických fondů JVK - hned v prvních dnech invaze připravili přednášku o historii Ukrajiny a o

ruských dobovačských snahách s velkou odezvou od účastníků -

<https://www.cbvk.cz/aktuality.html?am=202010>

Hubatková Selucká – na podzim před knihovnami velká výzva – ukrajinské děti vstupují do českého školství, jak se projeví v programech, které knihovny připravují pro školy

2. Dodávací služby v knihovnách - L. Pavlicová KKFB Zlín

Rozdíl mezi donáškovou a dodávací službou. Důvěra vůči čtenářům a dodávat i fyzické dokumenty. Odstranění bariér - služby knihoven komukoli - kamkoli - kdykoli. Výdej knihy komukoli, kdo zná kód rezervace. Kamkoli – Zásilkovna, na libovolnou adresu i pro vzdáleně registrované čtenáře. Kdykoli – výdejní box před knihovnou. Přehled výdejních boxů, které knihovny využívají.

Kam dál? – Samoobslužná knihovna (MK Praha), Smart Library..

Diskuze k tématu:

Kareš – jaké procento využívá tyto služby? Služba Zásilka čtenáři využívali v době koronavirových omezení, dnes jen jednotky čtenářů. Služba výdejního boxu – skupinka ca 20 čtenářů. Nutné, aby hned v katalogu, při objednávání knihy byla info o možnosti vyzvednutí.

Otázka k poplatkům pro čtenáře - nejsou další poplatky, pouze při nevyzvednutí rezervace do výdejního boxu – 40 Kč. Další dotaz: jak výdejní boxy ovlivní fyzickou návštěvnost v knihovně?

Potřebujeme, aby se k nám čtenáři vrátili osobně.

Nivnická – chválí iniciativu, dotaz, jaká je optimální kapacita boxů. Zlín – ca 48 hodinové cykly, jsou max. obsazeny 2-3. H. Brod – ca 10 boxů vcelku obsazených, cyklus 72 hodin.

Tomanová – přes výdejní box ca 30 % objednávek - MK Klatovy.

3. Knihovní zákon a jeho novela – I. Kareš

Prezentace V. Richtera (v příloze), vyjádření Sekce SDRUK k některým bodům chystané novely Knihovního zákona

Změny, týkající se služeb knihoven:

- Nové základní služby VKIS – vedle přístup k informačním pramenům atp. přidána kulturní komunitní, tvůrčí, výchovná a vzdělávací činnost

Diskuse - má knihovní zákon definovat cílový stav nebo skutečný? V případě malých obecních knihoven s dobrovolným knihovníkem může být např. vzdělávací činnost problémem (personální, finanční, knihovna otevřena v odpoledních hodinách a tak např. návštěva tříd MŠ a ZŠ je problémem). Zástupci Sekce vyjádřili pochybnosti k tomuto bodu

Mezi další základní službami je jmenovány – služby spojené s pobytem v knihoven. Je pravděpodobně potřeba definovat popř. zpřesnit, co se těmito službami myslí (topení, WC?)

- Úhrada nákladů VKIS
  - o Vypuštění úhrady nákladů zvukových a zvukově obrazových dokumentů,
  - o doplnění úhrady nákladů za kulturní, komunitní, vých. a vzděl. činnosti jako základních VKIS
  - o Doplnění úhrady nákladů za MVS
- Evidence uživatelů – provozovatel knihovny je oprávněn ověřovat totožnost osob s využitím elektronické identifikace
  - Diskuse – to by umožnilo knihovnám přístup k Identitě občana (Národní bod pro identifikaci a autentizaci)
- Evidence čtenářů – návrh zrušit registrační poplatky. Jeden z bodů Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021–2027, vzorem severské země, kde je vyšší procentuální počet čtenářů knihoven, dalším důvodem je i bezbariérovost knihovny – knihovna je služba pro všechny.
- Diskuse – služby zadarmo jsou považovány v ČR za podřadné? Další argument – riziko ekonomické - pro zřizovatele je finanční přínos za reg. poplatky nezanedbatelný. Zásadním problémem bude zrušení poplatků bez kompenzace pro zřizovatele (ze strany státu).
  - JVK – roční poplatek 100 Kč, bude zvyšovat. Další přítomné knihovny Zlín – 160, Ostrava 100/půlrok, Liberec 200, Pardubice 120, Havl. Brod 100, Ústí n. L. 200, Klatovy 120, Hradec Králové 200, MZK 200 (uvažují o zvýšení), NK ČR 150, Příbram 250, Val. Meziříčí 150.
  - Zkušenosti NK ČR se zvýšením poplatku – byly obavy, ale zatím bez negativní reakce čtenářů
  - Malá anketa: pro nulové registrační poplatky se vyslovily 2 osoby. Souhlas pro nulové poplatky u dětských čtenářů. Pokud bude kompenzace reg. poplatků – pak nulové reg. poplatky – 4 osoby pro (+ 2 osoby online). Shrnutí – členové sekce se většinově vyjádřili pro zachování registračních poplatků.
- Rovný přístup – úprava § 6 – vypuštěn výraz „všem“ – „Provozovatel knihovny je povinen poskytovat veřejné knihovnické a informační služby v souladu se svým zaměřením a specializací a v rámci své působnosti zabezpečit rovný přístup všem k veřejným knihovnickým a informačním službám“. Přidání odstavce 4 – „Ustanovení odstavce 3 neporušuje provozovatel knihovny, který vyloučí z využívání služeb knihovny osobu, jež zvláště závažným

způsobem porušila nebo opakovaně porušuje knihovní řád knihovny, nebo obecný právní předpis ve vztahu ke knihovně.“ Souhlas přítomných s touto změnou

- MVS – bude projednáno samostatně v prezentacích následující den. Následující otázky, uvedené v prezentaci novely, nebyly z časových důvodů řešeny:
  - Hrazení nákladů na vnitrostátní přepravu ze státního rozpočtu?
  - Má část nákladů hradit uživatel? Jaké by byly důsledky MVS zdarma?
  - Stanovení výše nákladů a jejich rozdělení prováděcí předpisem?
  - Jak mají být rozděleny náklady mezi knihovny?

Úterý 20.9.

1. Jak vrátit čtenáře do knihovny – zajímavé akce a počiny, podporující návštěvnosti knihovny – I. Kareš

Příklady dobré praxe – JVK ČB – nerezignovat na tradiční akce (pro školy, pro nejmenší) , které vždy podporovaly návštěvnost, obracet se i na „nečtenáře“ – aktivní oslovování MŠ, ZŠ i SŠ, VŠ pedagog. směru, učitele. Geocatching po všech pobočkách JVK. Komunitní role knihovny Zlín -snížení registračního poplatku pro učitele, registrační poplatek zdarma na Den seniorů, Vesele do školy, vesele do knihovny – pro žáky prvních tříd zdarma. Školy – spolupráce s magistrátem a MAP: 17 setů četby – *Knížka do lavice* (30 výtisků stejného titulu pro třídu), *Hra do lavice*. Co nejvíce zjednodušit vše pro čtenáře, bez bariér – dodávací služby, vracet kdekoli, v plánu objednat si knihu na jakoukoli pobočku.

Ostrava – spolupráce se SŠ, do 18 let registrace zdarma. Lekce o knihovně přímo ve školách.

Akce – Kurz trénování paměti, 2 cykly ročně.

Pardubice – akce pro děti od nejmenších po MŠ, ZŠ, SŠ. Den pro dětskou knihu – pro rodiny s dětmi, celodenní program. Přednášky pro seniory – zdraví, historie

Liberec – akce pro nejmenší Kolibřík (Bookstart), akce pro všechny typy škol (SŠ – Hustej internet – spolupráce s Policií ČR), přednášky, stánek na veletrhu Educa, Literární středě
Ústí n. L. – posílení programového a PR odd. – 3 osoby, nové služby – polytechnické dílny, dřevodílna - půjčování nářadí na místě, půjčování skateboardů v dětském odd., astroklub, debatní kluby, nový depozitář se studovnou, zrušení hudebního odd., v uvolněných prostorách – pro teenagery (Adolfeen – videa o knihovně). Konverzace v angličtině s kocourem. IKAP – databáze učebních pomůcek. Veletrh vzdělávání – oslovení škol.

Klatovy – canisterapie – čtení s Čikem. Přednášky, workshopy

Hradec Králové – cílit na studenty SŠ a VŠ - registrace zdarma, lekce inf. vzdělávání (včetně online), konzultace pro učitele i studenty, workshopy k mediálnímu vzdělávání deFacto, služba osobní knihovnick (online rezervace ke konkrétnímu problému - přihlášení do knihovny, vyhledávání).

NK ČR - platební brána, online registrace. Nové prostory pro individuální studium, týmové studovny, relaxační a studijní zóny – bez přítomnosti knihovníka. Videá – představování neobvyklých pracovních pozic v NK.

(online: Plzeň – KMP – znovunavazovat spolupráci se školami, Hravá rodina – divadlo, čtení, tvůrčí dílny. Obavy seniorů z veřejného prostoru – pro přednášky apod.

MZK – pracovní skupina pro návrat čtenářů a služeb (duben) – odstraňování bariér, už při registraci, formulace v mailové komunikaci se čtenáři – aut. rozesílání mailů. Koncentrace na první ročníky VŠ, online vzdálená registrace (MU). Výzkum zaměřený na online služby i služby MZK obecně. Sjednotit komunikaci i nabídku pro SŠ. Akce: vědecko-popularizační přednášky (fyzika, astrofyzika), Oči Brna – osobnosti Brna. Nápad: Den otevřených dveří – představení knihovnických profesí, Piknik box – občerstvení v parku, nová studovna bez knih - pouze studijní místa (volnější režim), online konzultace (Meet, Zoom)

2. Služba Získej a CPK - J. Pavlík, NTK Praha

V živé prezentaci ing. Pavlík (včetně autentizace přes mobilní telefon) představil jednotlivé služby, která nabízí portál Knihovny.cz v rámci Získej. Ukázka vypůjčení knihy z jiné knihovny, kde je uživatel zaregistrovaný - objednávka, uhrazení poplatku přes platební bránu NTK, info o vyřizování objednávky (ve zpracování, k vyzvednutí, vypůjčena, uzavřena), přehled výpůjček přes MVS (v záznamu jednání čas 01:15-01:41)

Diskuze - API pro integraci Získej do AKS (Tritius, ARL, KOHA). Budou připraveny testovací účty pro programátory z jednotlivých AKS. Nejasné u KPSys, u Aleph, zde každá knihovna zatím řeší sama. Příprava implementace API pro ARL – projekt VISK3 pro rok 2023, zaj. JVK. Implementace do CARDS se předpokládá.

- Seznam knihoven zapojených do Získej - 44

3. Trendy v poskytování MVS – J. Kutmon, NK ČR

Informace o průzkumech ke službě Získej 2016, 2017, 2019, 2021.

Potřeba změnit metodické pokyny meziknihovnických služeb v ČR 2002 – (aktualizace zastaralých termínů a metod, implementace nových systému - Získej, Knihovny.cz, zestručnění textu). Zahrnout regionální princip do MS v rámci kraje? Náklady na poštovné? Možnost vyjádřit se k novým met. pokynům – viz příl.

Diskuze – I. Kareš – odkaz na met. Pokyny bude zaslán všem členům Sekce pro služby, prosba, aby členové sekce byli průběžně informováni.

4. Možnosti vzdálené registrace v knihovnách a implementace BankID v Národní knihovně ČR – K. Košťálová, NK ČR

Jak knihovny ověřují totožnost při vzdálené registraci čtenářů – pomocí legalizace podpisu, kvalifikovaného el. podpisu, online schůzky (Zoom) a prezentace dokladu totožnosti, zaslání kopie průkazu totožnosti, ověření totožnosti prostřednictvím úhrady poplatku z bank. účtu čtenáře, Moje ID, Univerzitní účet MUNI, BrnoID, BankID, NIA (není možné pro knihovny, nejsou orgánem veřejné moci), idGuard

BankID – NK od 5.5.2022, přihlašování pomocí bankovní identity. Zabezpečuje společnost Bankovní identita, a.s., využívá možnost přihlášení, které již má čtenář v el. bankovníctví nastavené. Převod údajů o čtenáři přímo do AKS Aleph (xml). Poplatky – jednorázový (30.000 Kč)+ poplatky za jednotlivou transakci (10-20 Kč/rok)

Diskuze: MZK Brno – proč NK nevyužívá MojeID? NK – přes MojeID nejsou aktuální údaje o čtenáři. I. Kareš – co čtenářům nabídneme po online registraci? Přístup ke všem online službám? – i k těm placeným, např. půjčování e-knih, kde se platí za každou e-výpůjčku.

Zlín – nabízí vzdálenou registraci přes MojeID, včetně e-knih + možností zaslat dokument domů (služba Zásilka). Budoucnost MojeID?

Kareš – nezapomenout na možnost NIA jako nejjednodušší, bezplatného ověření. Knihovny zatím nemohou, ale je nutné jednat s příslušnými orgány, změna kn. zákona, aby knihovny mohly být dalšími subjekty, které mohou využít.

Pavlík – info o ověřování přes eduID pro Knihovny.cz

Při ověření a aktualizacích údajů prostřednictvím Knihovny.cz jsou údaje ostatním i knihovnami vždy aktualizovány dle průkazu totožnosti?

Pavlík – eduID umožňuje pracovat i s úrovní ověřování, pokud bude zájem, lze nastavit, aby se zobrazovalo info o poslední aktualizaci

Záznam online jednání: <https://www.cbvk.cz/other/sdruk/>

Prezentace: L. Pavlicová - <https://prezi.com/view/wDUPf9vrjmRdBVR19cps/>

V. Richter – Knihovní zákon 01.Knihovní zákon.pdf

J. Kutmon – MVS: 02MVS.pdf

K. Košťálová – bankID: 03Bank.ID.pdf

Zapsala Z. Hájková